

**Аналітичний огляд діяльності ГО «Об'єднання родичів
політв'язнів Кремля» щодо документування воєнних злочинів РФ
проти цивільного населення в Україні у березні 2025 року**

З 2022 року документаторами Об'єднання було встановлено та опитано 477 свідків насильницьких зникнень, свавільних затримань, інших міжнародних злочинів проти цивільного населення, зокрема – обстрілів цивільної інфраструктури, привласнення окупантами приватного майна, незаконного позбавлення свободи.

Станом на 31.03.2025 2025 року встановлено та задокументовано інформацію про 322 цивільних осіб, яких було незаконно позбавлено особистої свободи внаслідок агресії РФ, з них **13** осіб виявлено під час документування свідчень у березні 2025 року.

Протягом звітнього періоду 2025 року документатори ГО «Об'єднання родичів політв'язнів Кремля» опитали 16 осіб, які стали свідками та потерпілими від свавільних затримань, обстрілів цивільної інфраструктури та інших воєнних злочинів, вчинених країною-агресором проти цивільних осіб (види злочинів визначаються документаторами відповідно до зміст ст. 7,8 Римського статуту). З них одна особа свідчила про обстріли цивільної інфраструктури та привласнення свого майна на окупованій території російськими військовими (у Запорізькій області), інші 15 стосувались незаконних позбавлень особистої свободи цивільних осіб.

Під час опитувань у березні 2025 року документаторами встановлено 13 осіб, які були незаконно позбавлені особистої свободи внаслідок російської агресії, 11 чоловіків та 2 жінок, з яких:

- 2 цивільні особи, щодо яких був винесений незаконний вирок судом держави-агресора;
- 7 цивільних осіб, які перебувають під арештом у місцях несвободи за рішенням правоохоронних органів держави-агресора або самопроголошеної влади на тимчасово окупованій території України;
- 2 особи, які були незаконно (свавільно) затримані представниками окупаційної адміністрації держави-агресора, відносно яких не було висунуто обвинувачень та яких було звільнено;
- 2 особи, які були затримані окупаційною владою чи правоохоронними органами держави-агресора на тимчасово окупованій території, про місце перебування яких інформація відсутня.

Щодо географії виявлених випадків незаконного позбавлення особистої свободи цивільних осіб внаслідок агресії РФ, які були виявлені документаторами організації у березні 2025 року, то вони відбулись:

- 10 випадків - на тимчасово окупованих територіях Запорізької області у 2022-2024 роках (зокрема, 8 у м. Енергодар)
- 1 особа на тимчасово окупованих територіях Донецької області;
- 1 особа на тимчасово окупованих територіях Луганської області;
- 1 особа на тимчасово окупованих територіях Херсонської області;

Всі виявлені особи, які були незаконно позбавлені свободи, перебували у статусі цивільних, не чинили опору, не здійснювати жодної діяльності, яка би загрожувала

життю та здоров'ю інших, не вчиняли правопорушень чи іншої незаконної діяльності.

З опитаних 5 осіб були працівниками ЗАЕС та були незаконно позбавлені особистої свободи через відмову співпрацювати з окупантами. Всі з них ще перебувають у незаконному ув'язненні.

Опитані, які пережили незаконне ув'язнення, свідчили про нелюдські умови тримання, постійні побиття.

Так, пан В. зазначав:

“В перший день мене били постійно, лише інколи роблячи короткі перерви на перекур, поки змінювалися окупанти. Побиття тривало не менше 20 хвилин, після чого слідувала коротка пауза, і знову все повторювалося.

Вночі, приблизно о 3:00 годині, після чергового побиття, мене кинули між туалетом і душовою. Це була кімната розміром приблизно 1 метр в довжину на 1,5 метри в ширину... Мене спустили у підвал. Там вони переламали пальці на правій руці, знову били. Жодного разу під час побоїв їх менше п'яти людей не приходило. Двоє з них завжди були озброєні, а решта займалися катуванням.... За весь час утримання у підвалі мене не годували і не давали води”.

Пані С. була незаконно затримана в серпні 2022 року окупаційними силами в Енергодарі за передачу координат ворога до ЗСУ. Її утримували у відділку поліції в населеному пункті тимчасово окупованій території Запорізької області, де піддавали фізичному та психологічному насильству, зокрема побиттям, погрозам і катуванням. Згодом її перевели до в'язниці, де умови були нелюдськими: переповнені камери, відсутність води та постійне знущання. В'язнів змушували вчити гімн РФ, а пані С. називали «масовою вбивцею». Після імітації страти її відпустили, залишивши в мінному полі. Вона дивом вижила і змогла дістатися підконтрольної Україні території.

Один зі свідків, який пережив незаконне позбавлення особистої свободи, був затриманий окупантами через свою участь в АТО. У своїх свідченнях він зазначав про особливу жорстокість окупантів: “На мені вони особливо любили тренуватися. Я був АТОшником, а значить, за їхніми поняттями, «ворогом». Вони постійно заливали воду, били, душили. Перестали лише тоді, коли зрозуміли, що я дійсно нічого не знаю”.

ГО «Об'єднання родичів політв'язнів Кремля» із 2017 року провадить свою діяльність, спрямовану на захист осіб, незаконно позбавлених особистої свободи з політичного мотиву. Широкомасштабна збройна агресія РФ і окупація значних територій України призвела до нової хвилі насильницьких зникнень та свавільних затримань. Об'єднання з початку повномасштабного вторгнення документує та глибинно опитує постраждалих та свідків міжнародних злочинів, скоєних російськими

військовими на окупованих територіях України. Організація долучилась до коаліції громадських організацій “Україна. 5 ранку” та глобальної ініціативи Т4Р (Трибунал для Путіна). Документатори нашої організації працюють над отриманням свідчень осіб, які стали свідками злочинів РФ, потерпіли від незаконного позбавлення свободи, утримувались проти своєї волі окупаційною владою.

На основі задокументованих свідчень, можна виділити такі види злочинів, які передбачені положеннями Римського статуту, а саме:

- **Умисні обстріли цивільної інфраструктури** (загалом отримано 74 таких свідчень).
- **Насильницькі зникнення та свавільні затримання цивільних осіб** на окупованих територіях, що призвело до незаконного позбавлення свободи або депортації до установ на території Росії (а саме нашою організацією зафіксовано інформація про 322 таких осіб, з них 13 осіб виявлено у березні 2025).
- **Катування, жорстоке поводження та нелюдські умови утримання цивільних** – свідки розповідають про катування струмом, побиття прикладами, погрози та інші види фізичного та психологічного насильства (з опитаних нами осіб більшість свідчили про вчинення відносно них побиття та катування, всі звільнені особи говорять про нелюдські умови утримання, відсутність їжі, води, медичної допомоги, з них 3 особи у березні 2025 року).
- **Привласнення та грабіж приватної власності цивільних осіб** – обшуки в домах, незаконне вилучення майна та примусове виведення людей з їхніх домівок (так, у березні 2025 року отримано свідчення пані В. про привласнення її квартири окупантами на тимчасово окупованій території Запорізької області).

Вся отримана інформація документаторами «Об'єднання родичів політв'язнів Кремля» свідчить про порушення країною-агресором правил ведення бойових дій та норм і принципів Міжнародного гуманітарного права: зокрема вчинення таких воєнних злочинів, як вбивство, катування цивільного населення окупованої території, поміщення у в'язницю або інше жорстоке позбавлення фізичної свободи, пограбування державної або приватної власності, знищення міст чи сіл.

Ми і надалі будемо продовжувати роботу зі свідками злочинного свавілля РФ.